

Okresní kolo Olympiády v českém jazyce 2007/2008 – 34. ročník

I. kategorie

Počet bodů: .....

Jméno: ..... Škola: .....

Přečtěte si následující text:

(1) *Ze všech druhů zeleniny je ve světě nejrozšířenější produkce rajčat.* (2) *Rajčata pocházejí z jižní a střední Ameriky, do Evropy se rozšířila podobně jako brambory a rybíz.* (3) *Roční světová produkce přesahuje 90 milionů tun.* (4) *Nekonzumujeme je jen v původním stavu, ale jsou velmi oblíbená i ve formě protlaku, kečupu a nejrůznějších šťav.*

(Produkce zeleniny ve světě)

1. Najděte v zadaném textu pravopisnou chybu (chyby) a opravte ji (je).
2. Upravte nevhodně stylizovanou větu (1).
3. Uspořádejte v zadaném textu větné celky (1) – (4) tak, aby na sebe logicky navazovaly. Můžete je v případě potřeby mírně upravit, jejich smysl však neměňte. (U věty (1) vycházejte z podoby po úpravě podle úkolu 2.)
4. a) Věta *Rajčata nekonzumujeme jen v původním stavu* je bez kontextu víceznačná. Užijte ji jako první větu ve dvou různých souvětích tak, aby měla pokaždé jiný smysl a zároveň byla v příslušném souvětí jednoznačná.

b) Vysvětlete, proč není vícesložná také věta *Rajčata nerostou na poli*.

5. a) Uveďte výchozí slovo slovní čeledi, do níž patří slovo *rajče*.

b) Uveďte jiné slovo, které je od tohoto výchozího slova přímo odvozeno.

6. Pozměňte souvětí (2) výchozího textu tak, aby se před spojkou *jako* psala čárka.

7. a) Jsou dána slova: *hajný, hrabičky, krajíc, lipka, mlat, rajče*. Uveďte jev, ke kterému došlo při odvození všech těchto slov od jejich slov základových.

b) Napište, co mají z hlediska způsobu svého vzniku a svého začlenění do slovní zásoby společného příponové odvozeniny *rajče* a *burák*.

8. a) Přiřaďte pravopisně správnou variantu přídavného jména *jižní* k následujícím podstatným jménům:

..... Evropa

..... kříž

..... Karolína

..... ovoce

..... vítr

..... Město

b) Uveďte pravopisnou zásadu, jíž se psaní velkého, či malého písmene ve slově *jižní* v příkladech bodu a) řídí.

9. Vyhledejte ke slovesu *konzumovat* vhodné domácí synonymum použitelné v zadaném textu, a to

a) nepředponové:

b) předponové:

10. Naznačte graficky významový vztah slov *brambory*, *rajčata*, *rybíz* a *zelenina*.

Okresní kolo Olympiády v českém jazyce 2007/2008 – 34. ročník

I. kategorie

Slohový úkol

Mám zaručený recept na ...

Forma je libovolná. Doporučená délka 25 – 30 řádek.

Okresní kolo OČJ 2007/2008 – 34. ročník – I. kategorie – řešení:

1. *Jižní a Střední Ameriky*

Bodování: za opravu dvou chyb – 2 body;
za opravu pouze jedné chyby – 1 bod.

2. Příklady řešení: *Ze všech druhů zeleniny jsou ve světě nejrozšířenější rajčata. / Ze všech druhů zeleniny se na světě nejvíce pěstují rajčata.*

Bodování: za vhodnou úpravu – 1 bod.

3. Nejvýraznějším nedostatkem je oddělení celků (1) a (3), které mají společné obsahové a tematické prvky. Lze proto např. zaměnit celky (2) a (3): ... *produkce rajčat. Jejich roční světová produkce ... Rajčata pocházejí ...* Je také možné pořadí celků (2), (3), (1), (4): *Rajčata pocházejí ... Jejich roční ... Ze všech druhů zeleniny jsou tedy na světě nejrozšířenější* atd. Uznávejte všechna vhodná řešení, která zajistí náležité logické propojení větných celků.

Bodování: za vhodnou úpravu – 1 bod.

4. a) Příklad řešení:

i. *Rajčata nekonzumujeme jen v původním stavu, kdežto v lochyně nejsou k jídlu vhodné v žádné formě. / Rajčata nekonzumujeme jen v původním stavu, ale v jiné podobě je samozřejmě jíme. / Rajčata nekonzumujeme jen v původním stavu, protože ta nejsou u nás za polárním kruhem prostě k dostání.* (tj. zdůrazňujeme základní skutečnost, že až na uvedenou možnost se rajčata vždy jedí, že obecně patří k potravinám);

ii. *Rajčata nejíme jen v původním stavu, ale konzumujeme je i ve formě protlaku nebo sušená.* (tj. zdůrazňujeme, že rajčata se jedí v mnoha podobách, o jejich požitelnosti vůbec nepochybujeme).

Neuznávejte řešení, která nejsou souvětími (tj. ta, která neobsahují dvě slovesa v určitém tvaru).

b) Chybí omezující *jen*, které nabízí více možností výběru toho, čeho se týká zápor.

Bodování:

a) za dvě vhodná souvětí – 2 body (za jedno vhodné souvětí nepřiděluje žádný bod);

b) za výstižné vysvětlení – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 3 body.

5. a) *ráj*;

b) příklady řešení: *rajský, rajka, rájovec.*

Bodování: a) za správnou odpověď – 1 bod;

b) za vhodné slovo – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 2 body.

6. Příklad řešení: *... do Evropy se rozšířila podobně, jako se do ní rozšířily brambory a rybíz.*

Bodování: za vhodnou úpravu – 1 bod.

7. a) krácení kořenné samohlásky;

b) Příklad řešení: slova vznikla nahrazením původního dvouslovného spojení jedním nově utvořeným slovem. (Znalost termínu „univerbizace“ nevyžaduje.)

Bodování: a) za náležitou odpověď – 2 body;

b) za výstižné vysvětlení – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 3 body.

8. *Jižní kříž, Jižní Karolína, Jižní Město* – přídavné jméno je součástí souslovného vlastního jména;

jižní Evropa, jižní ovoce, jižní vítr – přídavné jméno má funkci obecného pojmenování.

Bodování: a) za správné užití počátečního velkého písmena ve všech případech – 2 body;

při jednom nesprávném užití – 1 bod;

při více nesprávných užitích – 0 bodů.

b) za vhodné vysvětlení pravopisného jevu – 1 bod.

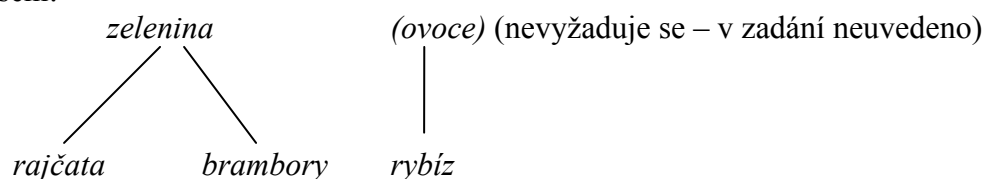
Celkem tedy maximálně 3 body.

9. Příklady řešení: a) *jíst*;

b) *pojídat, spotřebovávat*.

Bodování: za uvedení dvou vhodných synonym – 1 bod.

10. Příklad řešení:

Bodování: za vhodné vystižení vztahů slov – 1 bod.

11. Slohový úkol: Hodnoťte plynulost a návaznost textu, vhodný výběr lexikálních prostředků i větnou stavbu. Přihlížejte i k tvaroslovné a pravopisné správnosti.

Bodování: 0 – 10 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.